POČÍTAČOVÉ CVIČENÍ 3

Cílem cvičení je procvičit si práci s výrazy a operátory a seznámit se s konverzemi v jazyce C.

1. Vytvořte program, který vypočte hodnotu exponenciální funkce $y = e^x$ bez použití knihovních matematických funkcí s využitím rozvoje v Taylorovu řadu (viz Matematika I):

$$e^{x} = 1 + \frac{x}{1!} + \frac{x^{2}}{2!} + \frac{x^{3}}{3!} + \dots + \frac{x^{n}}{n!} - \dots = \sum_{n=0}^{\infty} \frac{x^{n}}{n!}$$
 (1)

Vstupní parametr x vygenerujte jako číslo sestávající se z náhodně vygenerované celé části v rozsahu <0; 9> a desetinné části (dvě místa) získané náhodným vygenerováním celého čísla v rozsahu <0; 99>. V konzolovém okně vytiskněte pro kontrolu a srovnání i hodnotu exponenciální funkce vstupního parametru vypočítanou funkcí exp() z knihovny math.h. Dále sestavte algoritmus, který bude postupně přidávat do výpočtu exponentu členy Taylorovy řady a výsledek vždy s uvedením počtu započítaných členů zobrazí (viz obr. 1). Připočítání a tisk výsledku provádějte v cyklu for. Pro dosažení velmi přesného výsledku je potřeba pro daný rozsah vstupního parametru asi padesát členů Taylorovy řady. Výsledky exponenciální funkce zobrazujte s 22 platnými a 16 desetinnými čísly. Proměnné výpočtu exponenciální funkce deklarujte jako float, double, long double a pozorujte dosažitelnou přesnost výpočtu (u tisku long double funkcí printf() vložte těsně před specifikátor f velké písmeno L, tedy %22.16Lf. Úvodní část zdrojového kódu programu k příkladu je v C03_1.cpp.

- Vytvořte program, ve kterém naplníte dvě šestnáctiprvková pole a_bin a b_bin náhodně hodnotami 0 a 1. Tato čísla a jejich jednotlivé prvky budou představovat jednotlivé bity binárních čísel (16 bitových bez znaménka). Napište algoritmus, který tato binární čísla převede na dekadická (a_dec, b_dec), a proveďte postupně všechny operace, které lze dělat na bitové úrovni s dekadickými čísly. Odpovídající operace rovněž proveďte s binárními poli a výsledky vzájemně konfrontujte. Pro úplnost dodávám požadované operace: konjunkce po bitech, disjunkce po bitech, nerovnost po bitech, bitový komplement, bitový posuv (stačí vpravo o náhodný počet bitů v rozsahu 1 až 8). Řešení je zřejmé z obrázku 2, do proměnné c_bin se ukládají výsledky operací nad binárními poli, které se převedou do dekadické proměnné c_dec, a do proměnné d_dec se pak ukládají výsledky požadovaných operací s dekadickými čísly a_dec a b_dec. Úvodní část zdrojového kódu programu k příkladu je v CO3_2.cpp.
- 3. Tímto příkladem si ukážeme, že "C-čko" nemusí být nuda ani v konzolové aplikaci, budete totiž tvořit vaši zřejmě první hru. Ve zdrojovém kódu programu k příkladu CO3_3.cpp je prakticky vše připraveno, na vás je dopsat jediný řádek označený přemi tečkami. Cílem je naprogramovat klasickou hru, kdy se snažíte vrhem nebo střelou zasáhnout cíl. Jádrem je klasická úloha pohybové rovnice pro šikmý vrh a tu musíte naprogramovat. V programu jsou pro vás stěžejní proměnné ele (definuje elevační úhel hodu ve stupních) a vel (definuje počáteční rychlost v m/s). Vaším úkolem je ve smyčce for pro vstupní polohovou proměnnou x (vodorovná osa, resp. vzdálenost od počátku odkud je hod prováděn) sestavit rovnici, která vypočte hodnotu polohové souřadnice y (výšku střely či kamene) pro daný elevační úhel a počáteční rychlost. Polohové souřadnice jsou definovány v metrech.

```
🗪 d:\Dokumenty\Visual Studio 2008\Projects\C03_1\Debug\C03_1.exe
                                                                                                                            Exponential function of 8.41 using math library is 4491.7605115486886000
 Taylor series application:
                  term:
      terms:
terms:
      terms:
terms:
terms:
     terms:
terms:
terms:
terms:
      terms:
terms:
      terms:
terms:
      terms:
      terms:
     terms:
terms:
terms:
terms:
terms:
terms:
terms:
      terms:
      terms:
terms:
      terms:
terms:
      terms:
terms:
      terms:
terms:
terms:
terms:
terms:
terms:
terms:
terms:
terms:
      terms:
terms:
      terms:
terms:
      terms:
      terms:
                   4491.7605115486876000
4491.7605115486876000
```

Obr. 1. Příklad výstupů v konzolovém okně pro výpočet exponenciální funkce.

```
d:\Dokumenty\Visual Studio 2008\Projects\C03_2\Debug\C03_2.exe
                                                                   Two binary inputs and their decimal values:
                                                                        •
        a_dec: 8227
b_dec: 64395
 bin:
b_bin:
Bit-wise conjunction
       0010000000000011
                                          c_dec: 8195
c_bin:
                                                         d_dec: 8195
Bit-wise disjunction
c_bin:
       1 1 1 1 1 0 1 1 1 0 1 0 1 0 1 1
                                          c_dec: 64427
                                                         d_dec: 64427
Bit-wise inequality
       1101101110101000
                                                         d_dec: 56232
c_bin:
                                          c_dec: 56232
Bit shift to right: 4 bits of a_bin/a_dec
       0000001000000010
c hin:
                                          c_dec:
                                                  514
                                                         d dec:
                                                                 514
Bit-wise complement to a_bin/a_dec
        110111111011100
                                          c_dec: 57308
                                                         d_dec: 57308_
 bin:
```

Obr. 2. Výstupy binárních operací z příkladu 2 v konzolovém okně.

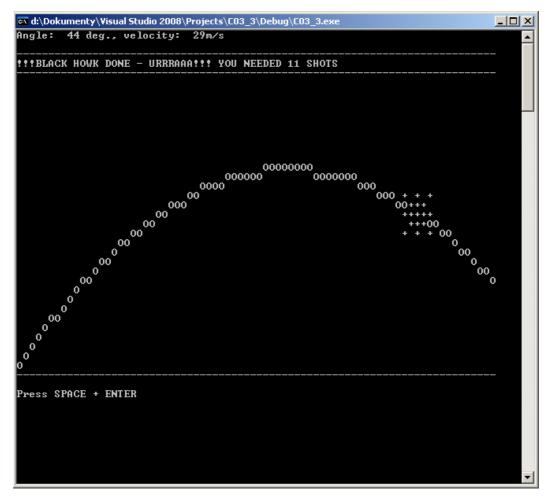
Bez hlubšího odvození (je velmi primitivní a určitě jste se s ním setkali ve fyzice) platí:

$$y = x \cdot tg\alpha - \frac{1}{2} \cdot g \cdot x^2 \cdot \left(\frac{1}{v_0 \cdot \cos \alpha}\right)^2 \tag{2}$$

V rovnici se kromě elevačního úhlu α a počáteční rychlosti v_0 ještě vyskytuje tíhové zrychlení g. Pro tíhové zrychlení a ještě také konstantu π je do programu zavedena direktiva **#define**, která umožní pro určitou číselnou konstantu definovat její zástupné jméno. Kdykoli překladač narazí na takto definované zástupné jméno, nahradí je příslušnou číselnou hodnotou. Sestavením rovnice (2) v programu máte hru připravenou (pozor na typy proměnných). Po spuštění programu se vygeneruje náhodná poloha cíle a parametry elevace a počáteční rychlosti. Měnit hodnotu elevace můžete stiskem klávesy $\mathbf{q}$ o jeden stupeň nahoru, stiskem klávesy $\mathbf{a}$ o jeden stupeň dolu, pro počáteční rychlost mají obdobnou funkci klávesy $\mathbf{w}$ a $\mathbf{s}$. Změnu o více než jeden stupeň nebo m/s zajistíte násobným stiskem příslušné klávesy. Potvrzení je nutné klávesou **ENTER**. Hod nebo střelba je zahájena stiskem $\mathbf{c}$ + **ENTER**. Program nabízí i jistou grafickou podívanou a končí zásahem cíle (viz obr. 3).

4. Neveřejný příklad zadaný cvičícím.

HODNOCENÍ: Za splnění prvních třech příkladů 1 bod, za splnění čtvrtého příkladu 1 bod.

Obr. 3. Konzolová střílečka z příkladu 3.